

BIBLIOTEKA

B.511-1

12 14

**K
O
H
A**

Ismail Kadareja

**VJERSHA
DHE
POEMA
ISMAIL
KADARE**

81H-1
K14

i plotë

ISMAIL KADARE

Libër pamungëpa
5.5.194

K O H A

vjersha dhe poema

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

KOHA E POPUJVE

A 11

Kur superkafshët dridhnin botën,
Njeriu në gjunjë nuk u ul.
Ka pasur vite të mamuthëve,
Po kohë të tyre s'pati kurrë.

Me brirë të tmerrshëm e klithma kobi
Mbi tokë ata vunë ligjin bishë;
Megjithatë ish kohë e njerëzve
Dhe ky planet i njerëzve ish.

Nga superpesha u vinte vdekja,
Ngecnin përbindshat në batak.

neris Kështu do ngecin supershtetet
Në llum të globit pak nga pak.

Dhe kur në të ardhmen do zbulojnë
Eshtrat e tyre nëpër botë,
Ashtu si eshtrat mamuthore ←.
Që zoologët gjejnë sot,

Kur të zbulojnë konstruktet, dhëmbët,
Atë burokratizm-hata,
Ç'heronj, do thonë, kanë qenë
Popujt që rrojtën tok me ta.

Ata q'u ngritën përballë tyre,
Që u qëndruan trimërisht,
Ish kohë e tyre ajo, do thonë,
Dhe ky planet i tyre ish.

lust
hëmbët

VALLJA SHQIPTARE

Tri herë opinga rrahu dheun
Sikur kërkoi leje prej tij.
Pastaj shamia palët ndehu
Me qetësi dhe madhështi.

Kështu midis qiellit edhe botës
Vallja u lind, vallja u shpall.
Këmba sinjale i çon tokës
Dhe dora qiellit i jep lajm.

Dhe vallja rrokulliset tutje
Në kohëra hedhur si hobé. K.
Prilli përsipër i hedh lule,
Dhjetori borën shkund atje.

Valle shqiptare, shenja n'erë.
Ylbere tirqesh tej-tëhu.
Kush ju kërcëu ju njëherë
Dhe këmbët rob s'i mbenë te ju.

122 | Kush ra midis vorbullës suaj
Dhe s'u përzhit, dhe s'u përflak.
Ju bubullima me opinga,
Që nëpër shekuj bridhni varg.

L U L E M O L L Ë T

92/1
Lulemollët nën dritën e hënës
Bien si brilantë diku.
Ikin qiellit patat e egra,
Me pak hënë në krahë gjithashtu.

Për të qenë një mbrëmje e bukur
Pak gjëra i mjaftojnë, fare pak.
I mjafton një shtresëz hëne,
Si bukës së mëngjesit pak gjalpë.

Për të qenë e bukur kjo udhë
Ritmi i hapave tonë i mjafton.
Ja patat e egra nga krahët
Shkundin hënën pikë-pikë si limon.

Nga dritaret e shtëpive fshatare
Copra lajmesh të TV-së vijnë që larg.
Për lulet e mollëve po të fliste,
Spikerja,

s'do të çuditesha aspak.

N'Evropë jemi vendi i vetëm.
Që në mbrëmje më parë se gjithçka
Japim lajmet për njerëzit e thjeshtë
Të uzinave dhe fushave të mëdha.

Mbledhin buzët me siguri ish-zotërinjtë:
Uh, ç'lajme pa lezet, «me fshat».
Ata që më të rëndësishëm se drithërat
Quajnë çdo krim e psikopat.

Brilantët e Zhaklinë Onasisit
Mbi gjitha lulet e botës vënë ata
Dhe për rrudhat e Greta Garbos
Psherëtijnë si për më të madhe hata. *K*

{ Pëshytyj mbi sensacionet e përtej detit
Mbi «yjtë» e «superyjtë» e gjithë ç'japë *shkëlq*
Të gjithë ata bashkë dinjitetin
E një are me grurë s'e kanë.

Gjithë reklamat e tyre së bashku.
S'kanë kaq dritë se këto lulemollë
Lulemollët që ndershmërisht bien
Pa kërkuar asgjë,
nën hapat tonë. *}*

PARTIA IME

Atë që dot s'ma jepte kush,
Partia ime, ti ma dhe,
Nj'armatë shokësh sup më sup,
Më madhështoren përmbi dhe.

Me mijra zemra që janë lidhur
Si enë komunikuese varg.
Në dejtë e mi me anë të tyre
Seç rrjedh ky gjaku yt i madh.

Dhe ja, po ndjej si gjaku yt
Me puls të njëjtë rreh në damarë,
Që nga m'i thjeshti komunist
E gjer te Sekretar i Parë.

Të vjetrit shpesh hyjnitë i kanë
Me shumë flatra, sy e vesh;
Unë qesh me perënditë hindjane,
Me perënditë greke qesh.

Me sistem zemrash lidhur bashkë,
Që ti Partia jonë na dhe.
M'i thjeshti komunist në radhë
Ngrihet mbi qindra Promete.

Se s'ka më mrekulli të madhe
Që në komunë kështu të jesh;
Që në trup tënd gëzim e halle
Të mijra shokëve të kesh.

Të ngjitet nga punëtori i vjetër
Te burri i shtetit një merak,
Ose të zbresë nga burri i shtetit,
Qederi i madh te bujku plak.

Dhe mua gjumi mos më marrë
Për farën që në fushë s'mbiu.
Për librin tim të keq fshatari
Të kthehet njëzet herë në brinjë.

Të ndjesh Parti, si gjaku yt
Me puls të njëjtë rreh-në damarë
Që nga m'i thjeshti komunist
E gjer te Sekretar i Parë.

Unë qesh me perënditë hindjane,
Me perënditë greke qesh.
Me ty unë jam i lartë si malet,
Pa ty, në çast si gogla vdes.

Me ty dhe dhembja më e thekshme,
Ka vlerë më shumë se një gëzim.
Me ty do t'isha i pavdekshëm
Dhe sikur t'isha anonim.

Shkruar

W. W. W.

ALPET NË DHJETOR

Ç'është ky vend kështu, këto pllaja me brymë,
Me malet sup më sup e kokë më kokë përpjekur?

Ja qielli ^{ep} gri i lartë, mes tij një bubullimë
Si e plagosur ikën, një shpellë të gjejë për të vdekur.

Hotelet janë larg dhe ne vazhdojmë të ikim

Nën borën që floknajën e saj rrëzon përqark.

Thua se kodrat nisen për në dasmën e Halilit,

Thua se brigjet kthejnë nga vdekja e Mujit larg.

Gjithçka është madhështore nën këtë borë bashku-

Në përzierjen e maleve dhe të njerëzve ^{ep} epikë,

Nën këtë qiell të madh nga shkrepëtima ^{ep} përshkuar

Si nga qerre gjëmonjese tragjedish antike.

MESUESËT E FSHATIT

Ne udhekryqe, ndan' xhadeve
Ditet e shtuna dalin shpesh
Dhe zgjatin doren nga makinat,
Here dy nga dy, here veç e veç.

Por shpesh ata qe jane brenda
Me njeri-tjetrin shkembejne fraza:
" Si shume pretendime kane,
Mor shoku Jani keto vajza".

Dhe jane a ta qe bejne zhurme,
Qe ka ne per vete dyzete goje,
Qe i shkruajne leter Presidiumit
Per nje kuzhine po t'ju mungoje.

Dhe ato presin makine tjeter,
Atje ne rruge , atje ne shi.
Ato, te urtat gjer ne dhembje,
Te thjeshtat gjer ne madheshti.

Tek presin java qe kaloi
U rikujtohet si ne tym
Klasa me nxenesit, gabimet
Q'u pereriten ne hartim.

Ne mbremje ra dion degjon njera,
Tjetres ne mend i vjen serish
Shikimi i fotoreporterit,
Q'andej kaloi rastesisht.

Oh e fejeses i ka ardhur,
Dikujt dhe ndofta i shkon çdo dite
Pluhur i shkumsit, vello e bardhe
U bie mbi supe e i trondit.

Qo s'mgrene ato boten ne kembe,
Ne komitet , ne ministri.
Ato te urtat gjer ne dhembje,
Te thjeshtat gjer ne madheshti.

K O H A N Ë B O T Ë

8
Antepin

Koha është e ashpër vërtet,
Të vretur janë njerëzit dhe statujat
Nga dritaret e avionit duken
Drama peisazhezh dhe ujërash.

Përmbi tokë qiejt e dimrit
Mbartin kryqe dhe rrasa resh.
K Si xhevahire të vjedhur nga vetvetja
për I skuqin botës qytetet e mëdhenj.

Kjo kohë secilit i bën pyetjen
Sa të drejtë ka për qetësi,
Ja, yll i zi, mbi shkretëtirën e Sinait,
Syri i Moshe Dajanit rri.

Nën thundra superfuqish, si nën thundra
Tiranozaurësh,

dridhet dheu.

Orët e Kremlinit, shqota
E dimrit të bardhë mbrapsht i ktheu.

Shkollë në botë

K. | Ja po ikin, akrepët mbrapa
| Si në kalendarin e lashtë islamik.
| Moskë 1976,
| Hixhra, një mijë e treqind...

Horizontet me nofullat e bardha *pers*
Tani shqyejnë njëri-tjetrin me gaz.
Por orët e popujve kurrë
S'ka forcë që t'i kthejë mbrapsht.

si botë Vendi im rri në kontinent
Fener midis dallgësh, rrokopujave
Koha është epike, vërtet,
Epikë i don njerëzit dhe statujat.

* *Wid*

MUNDJA E BALLKANASVE NGA TURQIT NË FUSHËN E KOSOVËS MË 1389

H. 12
Fusha e mbytur në gjak e kllapi shumëgjuhëshe shtrihej
tutje.

fero
Bashkë me ditën, ballkanasit, u thyen. Medet!
Gadishulli i madh u gdhi Evropë e u ngrys Azi.

R. 12
Gjëma vraponte rrafshnaltave, ikte grykave,
Ato dot nuk e mbanin, ia kthenin maleve gulçonjës,
Që e rrokullisnin pllajave, kërkonin ishuj për t'ua ndarë,
Po ishujt s'gjendeshin. Gjithçka qe bërë katrahurë.
Furtunat në qiej u hutuan, vërtiteshin si të verbra.
Plakeshin në çast vetëtimat e binin nëpër baltëra.
Qiejt po zhvisheshin. Mjerë ju, popuj të Ballkanit.
Mjerë ju gjuhështerpa, me mbaresat si shkopinj të thatë,

me alfabete të përgjakur.
Si do t'u djegë malli për të pjellë një vjershë. Medet!
Ç'gjak do të derdhet, për të ndrequr ç'u prish këtu.

Ra nata. Një qiell i panjohur - u shtri mbi gjithçka, i
ftohtë,

Pastaj gjysmëhëna doli e mori në dorëzim gjithçka.

Ç'mësim i madh kjo ditë për popujt e Ballkanit.

Ç'gjak do të derdhet për të ndrequr ç'u prish këtu.

Skënderbeu - list

PORTRETI I SKËNDERBEUT

Si ditë e plotë ai shtjellej
Me re dhe erë mbi atdhe.
Një emër, Gjergj, e kish si diellin,
Tjetrin si hënën, Skënderbe.

Dy brirë dhije kish mbi krye,
Emblemë e vjetër e çuditshme,
Sikur ta dinte që mes brirëve
Dy perandorë do të godiste.

Njëzet e katër luftra bëri,
Njëzet e katër vdekje theu.
Ç'ka mangut linte ditën Gjergji,
Plotësonte natën Skënderbeu.

Hij Pas vdekjes eshtrat iu ndanë,
Në mijëra varre ato u shtrinë.
Gjithçka të shumtë ai e pati,
Të vetmen kish veç Shqipërinë.

hëvesh
lirë

PLAZHET NË DIMËR

Shtirë para nesh humbëtirë e plazheve,
Hapësirë e gjerë si në poemat e Naim Frashërit.

Plazhet të mbetur bosh pa stinën e verës
U ngjajnë guackave që iu kanë marrë perlat.

Përbri tyre lokomotivat fishkëllejnë së largu,
Tek tërheqin trenat plot me mollë të lagëta.

W. W. W.

Z

NISJA E SHQIPTARËVE PËR NË LUFTË

U nisën për luftë, «bënë tutje»,
Pa fjalë të mëdha e pa këngë,
Me opingat me xhufka të kuqe
* Si me zjarre të vegjël mbi këmbë.

Ikën larg që të gjenin armikun.
Çdo armik, në çdo breg, që ta gjesh.
Kaq të thjeshtë luftën e kishin,
Sa që «tutje» e quanin thjesht.

Në çdo anë që të ecnin, patjetër
Do t'u dilte diku midis shqotës,
Ajo ishte për ta pjesë e jetës,
Ish përmasa e katërt e botës. *I*

Dhe kur binin në prille a në vjeshtra
Nëpër brinja të shtrirë, nëpër lugje,
Si me zjarre të vegjël të përjetshëm
Era loste me xhufkat e kuqe.

Pera

KTHIMI I SHQIPTARËVE NGA LUFTA

Po vijnë, dil t'i shohësh,
Të rralluar, ja.
Mbi opinga xhufkat
Të përzhitura.

Ku është Cute Gjati,
Allamani ku?
Në rimë të një balade
Kanë ngecur diku.

Po Marku, Dule Shkoza?
Vonojnë pak...
Rapsodët ecin ngadalë,
Të verbër janë.

Ç'bëtë andej tutje,
Ç'nam, ç'batërdi?
Për nam s'u kujtuam,
Bëmë Shqipëri.

Po kthehen, dil t'i shohësh
Të rralluar me plumb,
Xhufkat mbi opinga
Nga tymi — shkrumb.

~~8~~

TERRORI I BARDHË

— Klasave të përmbysura —

Njerëzit, pavarësisht nga klasat, buzëqeshin,
Dhe duke buzëqeshur, unë shpesh ju kam parë.
Por veç kur kam shkruar diçka që veçanërisht ju
ka prekur,
Mes zmallit të dhëmbëve tuaj ka ndritur terrori i
bardhë.

JAVA E FUNDIT E QËNDRIMIT NË
MOSKË MË 1960

Javët rrihnin ditët me ushtë,
Nën një qiell kontinenti të murrët.
Ulërinin të martat si bushtrat,
Avion kishte vetëm të mërkurave.

Ditët ishin të ftohta, pa diell,
Me një erë stepe në skajet.
Ne të mbetur në funde të diclash
Si në funde akullnajash.

Në Moskë kishte rënë li e zezë.
Qenë mbyllur kinematë dhe sportet,
Koncertet, kafetë studenteske,
Pa u mbyllën pastaj aeroportet.

Mbi pistat erë e stepës vërshëllente.
Avionët po lageshin në shi.
Ahere ne e ndjemë edhe një herë,
Pse vendi ynë quhej Shqipëri.

Diçka ne po ndjenim prej shqipeje,
Tek supet ish një dhembje e kaltër.
Dhe sikur karantina të vazhdonte
Do të na dilnin, me siguri, flatrat.

Shqip

SAHARA

I.

Perandori e madhe e tharë,
Dikur pjellore, plot blerim.
Po ç'dhembje ke provuar vallë,
Kur parandjeve shterpësinë?

2. l. d.

Kur zvogëlohej trupi i kafshëve
Dhe shtat i drurëve mbi dhe.
T'u thanë në qiell vetëtimat
Kur Si bobokuqet në shëndré.

Njëri pas tjetrit vdisnin shirat
Dhe iknin retë me karvane.
Si ura që pas ikjes shemben,
Me rrapëllimë ylberet ranë.

Dhe gjithçka iku. Të braktisën
Lumenj e zogj e flokë bore.
E vetme mbete më në fund
Në menopauzën madhështore.

II.

Një natë me avion kaloja
Mbi ty, ku hëna e vdekur ndriste,
Shkretia jote ulëritëse
Gjer lart, te ne në qiell ngjitej.

Hip

Tek qeshë i humbur, tek kërkoja
Të kapem tek diçka e gjallë,
Këngën e Urës së Qabesë,
Padashur buzët e mia thanë.

Si kompensim ndaj boshit, humbjes,
Erdhi kjo këngë, çengel i jetës.
Ajo ish kali, që më çonte
Të gjallë mes mbretërisë së vdekjes.

III.

Kur agresionet kulture
Botën përshkojnë skaj më skaj,
Ndër mend më vjen gjithmonë Sahara
Me atë hënë sipër saj.

Dhe kënga e Urës së Qabesë,
Që më kaloi përmes shkretimit.
Konstrukti i saj m'i sigurt ishte
Se urë e hekurt e Bruklinit.

Që mos dystohet arti, kombi,
Që të mos vdesë si Sahara,
Atje rri kënga popullore
Si karakoll në post të parë.

8

Book 2

NUSET DHE DASMAT

Të veshura me mjegull *m*

Me copëra yllsh *ma*

Nuset e krahinave

Të Shqipërisë.

Aq të bukura dasmat
N'atë dekor të zi,
Sa që dhëndër do ndjeheshe
Njëfarësoj gjithsesi.

Si në polenin e luleve,
Që spërkat gjithçka,
Diçka nga yllësia e nuseve
Mbi supe na ra

Ti trim që rri në shkallë,
Pse rri i menduar,
Nëneja që të ka djalë
S'të lë pa martuar...

Martesë shqipëtare,
Dashuri e përgjithshme...
Ikte vjeshta e dasmave
Dimri i luftës vinte.

Sa shpejt nxihej ari
Mbi stolitë e nuseve,
Kur pas marsit të armëve
Vinte prilli i vejusheve.

Pastaj prapë vinte vjeshta,
Krushqit, vallet, stolitë,
Dhe dhëndurët mes tyre
Si meteoritë.

Leop

POEZIA DHE TEKNIKA

Kur llozi u shpik dhe filluan të ngrenë
Me ndihmën e llozit gjithfarë shkëmbinjsh,
Me siguri ka dalë dikush që ka thënë:
Erdh kohë e teknikës, poezia u prish.

Pastaj u shpikën prangat, avlëmendit,
U gjet eklipsi i diellit ç'ish.
Dhe kurrë s'ka munguar ai që ka thënë:
Erdhi kohë e teknikës poezia u prish

Dhe kështu pas shpikjes së radios, telefonit,
Kusisë me presion, makinës për mish,
Gjithmonë do të gjendej ai që do të thoshte:
Erdh kohë e teknikës, poezia u prish.

Dhe pasi kujtuan se kështu e vranë
Poezinë në tokë përfundimisht,
U nisën në kryqëzatën e tyre të marrë,
Për ta ndjekur në plazhet e hënës si bishë

Ndërkaq pas avlëmendit dilte Homeri
Që thurte Iliadën, qilimin-det,
Pas eklipseve e çikrikëve e logaritmeve Aligieri
Projektonte strukturën e skëtërrës së vet.

Dhe me radhë Naimi, revolucionet, Brehti
Qiejt i mbushnin me gjëmime stuhish,
Ndërsa poshtë pipizanët mbanin ison e vjetër:
Erdh kohë e teknikës, poezia u prish.

Dhe tek ulërinin se sidomos pas lidhjes
Së TV-së me satelitët,
arti krejt vdiq,

~~Harronin se fantazma e Bankos të Shekspiri
Nuk ish veç reportazhi i parë televiziv.~~

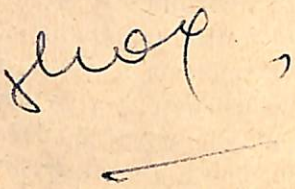
INTERPEJSAZH

Qie! madhështor, i ftohtë, pa kufi.
Antena të kërrusura mbulojnë dhenë.
Antena që mardhin e dridhen në shi,
Që si krahë të thatë kërcënojnë hapësirat,
Si shkopinj të verbërish trokasin mbi çatira.
Kudo antena. Antena. Antena.
Nga perëndimi në lindje. Nga jugu në veri.

Mbi shekullin XX breron e fryn.
Mbi rrafshultat e nxira, nën qiejt e lagët
Plot emblema të vjetra, mbuluar me ndryshk,
Shtrihen qytetet e Evropës si hidalgot.
Vende dhe popuj të vënë nën urdhër,
Nën dimrin e madh rresht janë struktur.
Shtete të përdalë «me dyzet flamurë»,
Me «sovrانيتet të kufizuar»
shtete eunukë.

Bie shi mbi trojet e Paktit t'Atlantikut,
Mbi gubernat e Traktatit të Varshavës bie shi.
Dy ikset e shekullit XX-të natë e ditë
Brerima e kohës i rreh me furi.
Në netët e dimrit a s'ndjeni vallë
Një mundim, sipër botës, një rropatje përtej,
Dy X-t e shekullit, në dy kryqe varresh
Supershtetet duan t'i kthejnë.

SHBA, BRSS, ç'hibrid i tmerrshëm!
Nga kryqëzimi i tyre dolli ky SHBBRASS.
Mbi çatinë e vjetër të botës, potershëm
Koha rrebeshin e saj zbras.
Por popujt midis shumë sekretelesh dinë
Dhe sekretin si varrosen perandoritë e mëdha.
Roma, Samarkandet, Vashingtonët, Moskat
Fituan shpesh toka, flamure, vota,
Por shekujt kurrë s'i fituan ata.

X

M A L L

invention
Ca pika shiu ranë mbi qelq.
Për ty unë befas ndjeva mall.
Jetojmë të dy në një qytet
Dhe rrallë shihemi, sa rrallë.

erabiq

1.8.11
Edhe m'u duk pak e çuditshme
Si erdh kjo vjeshtë, ky mëngjes.
Qiejt e ngrysur pa lejlekë
Dhe shirat pa ylberë në mes.

Dhe thënia e vjetër e Heraklitit
Seç m'u kujtua sot për dreq:
«Të zgjuarit janë bashkë në botë,
Kurse të fjeturit janë veç».

X
Në ç'ëndërr kemi rënë kaq keq,
Që dot s'po zgjohemi ne vallë?...
Ca pika shiu ranë mbi qelq ...
Dhe unë për ty seç ndjeva mall.

GJUHA SHQIPE

Kur në sulm hodhën turqit
Hordhitë e pambaruara, *17 part*
Kështjellat e sintaksës
S'i muar që s'i muar.

Në bedena poemash
Popullore mbetën
Kufoma divanesh e
Kufoma bejtesh.

Kur panë se gjuhës
S'i hodhën dot prangat,
Lëshuan drejt saj
Gjithfarë merimangash.

Parashtesa e pjesëza
E lidhëza së prapthi,
Të bukurën gjuhë
Ta bënin lesharapi.

*Siç
vencuati*

WE ARE THE BEST IN THE WORLD
A. Zandi

Në përçartje ta kthenin,
Në delir, në jerm.
Ishin vite të rëndë,
Ishin shckuj plot helm.

Të të bënin ty, donin
Shqipëri, memece.
Po ja, erdhi Naimi,
Si yll mbi ty ecte.

Dorën e zbetë
Mbi ballë ta vuri,
Të të hiqte zjarrllëkun
Prej të sëmuri.

Dhe vdisnin pjesëzat,
Thaheshin merimangat,
Ndriste si perlat
Poezia e madhe.

Kjo gjuhë, që provoi
Akrepët e shkretëtirës,
Çdo të thotë përçartje
E di, oh, e di mirë.

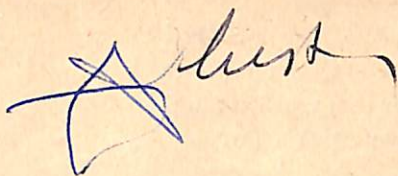
E di ç'do të thotë
Kllapi, hermetizëm,
Qoftë e ardhur nga Roma,
Qoftë nga Parisi.

Kjo gjuhë martire
Lehonë e përjetshme,
Që lindi mes dhembjesh
Art të pavdekshëm.

Clara

Clara

MARSHIMI I USHTRISË OSMANE NË SHQIPËRI

Marshojnë ata. Dhe sipër tyre
Nxitojnë retë e shiut vargan
Si gra me kovat plot që prešin
Gjakun e luftës që të lajnë.

Jakub — Uç — Tunxh — Ogllu pashai
E komandon hordhinë e sertë.
Mendon kronisti: ç'emër i gjatë,
O ç'emër i gjatë mbi të shkurtër jetë.

Në muzg provoi fatin e saj
Ushtria në një sulm mizor.
Dhe ranë emrat e pashait
Me radhë si gjethet në tetor.

Mbetur në fund veç me një Uç
Si një dru cung, ai po shihte
Si gjaku derdhej rreth me ngulç
Dhe pllajave ushtria ikte.

Reviz
Si e arnuar ngjante toka
Me plagë njerëzish e devesh.
Dhe klithma jeniçerësh n'ërë,
Dhe nëpër natë eunukë të zes.

Gjithçka si në një makth përçarkej,
Në baltë emblemat hedhur larg.
Përmbysur gjysmëhënë e bakërt
Pranë të haremít oturak.

N'agim pashai pa emër e çallmë,
Tek vdis të fundit lutje thosh,
Ndërsa me vete era merrte
Ca fletë të kronikës bosh.

MBËRRITJA E DEKRETIT PERANDORAK

Dekreti mbretëror u nis, allah.

E largët rruga gjer në Shqipëri.

Përmbi xhadetë gjysmëhëna ndrit,

Pa mbërritur mirë vëlut, nisin të rrjedhin gjak.

Allah, po mbërrin dekreti perandorak!

---

*medun
shep*

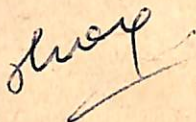
VENDET E SHKOMBËTARIZUARA

Aty këtu mbi djerrinë një shushurimë bari,
Ca shkëmbinj me gurmazë të shqyer.

Kjo është gjithçka
Që ka mbetur nga grahma e fundit e gjuhës.

Në hapësirë, a i sheh,
Vijnë rrotull ca rrathë të çuditshëm ajri,
Janë varret e valleve.

Ku janë baladat, eposi, kujtesa e kombit?
Qimiterin e tyre mund ta gjesh,
Aq sa të gjesh qimiterin e bubullimave.

PORTRET MALËSORI TË HERSHËM

Cherish

Mbi tirqet vijë e zezë
Zbret si e zezë vetëtimë,
Në brez armën e mbushur
Në kokë të zbrazëtin qefin.

Kështu është shfaqur në vite
Rrafshnaltave gjer në det.   ✕
Në brez vdekjen e tjetrit,
Në ballë vdekjen e vet.

Kur ndonjë ditë armiku
Shfaqej diku në kufi
Kundër tij me të dyja vdekjet
Nisej ahëre ai.

TE KËSHTJELLA E HAMLETIT NË DANIMARKË

Elsinor. Ç'akt është ky? Hyjnë turistë. Hyjmë ne.
Sa shekuj kaluan që ty, princ Hamlet,
T'u shfaq fantazma atje n'atë ledh,
Të tregoi si i hodhën helm në vesh.
Atje n'atë ledh, nën hënën e zbetë,
Ti ngrive nga tmerri, princ Hamlet.

Veshët më dhembin
Nga një zhurmë skëterre,
Milionë krime kanë dëgjuar veshët,
Tonelata helmi në to janë derdhur,
Propaganda fryn si erë e pareshtur.
Vër sa të duash pambuk në veshë.

Ekranet e TV-ve janë të kaltër sonte, janë të zbetë,
Më të zbetë se fantazma e mbretit Hamlet.
Tregojnë ekranet për krime të hershme,

Parathonë ekranet krime të tmerrshme:
Çekoslovakia u gjet e vvarë në gjumë një mëngjes.
(Oh, helmi në vesh, ç'është helmi në vesh).
Përpëlitet Vietnami i prerë mes për mes
(Oh helmi në vesh, ç'është helmi në vesh).
Bota plot trupa të gjymtuar shtetesh,
Gjokse, copa të prera skaj më skaj.
Ja antenat sipër saj si skeletë,
Hapin krahët sikur thonë s'kemi faj.

Akoma habitesh atje mbi ledh
Nga tregimi i fantazmës, princ Hamlet,
Kurse unë sonte në Ruajal Hotel
Do të flë nën një çati me një krim, me një mbret...

Perandori Hirohito në Ruajal Hotel
(Akti i fundit. Hyjnë oborrtarë, të TV-së reporterë)
Në veshët dhembje,
Zhurmë e paprerë.

Kush do ta vrasë sonte mbretin në Hotel Ruajal?
Sonte spikerët janë të ngrysur, të zbetë,
Ja antenat para kohe thonë «s'kemi faj».
Propaganda fryn e shfryn pareshtur,
Vër sa të duash pambuk në veshë.

Perandori Hirohito në Hotel Ruajal.
Presin varg ekranet si të mpirë.
Me thikë, me helm, me plumb? Jo, dhe jo,

Perandori mund të bëjë harakiri.

Do të dridhen telat, spikerët do të mbytin botën në
vaj.

Ah, Hotel Ruajal, u shofsh Hotel Ruajal!

Fantazma të tregoi për një gotë helm, Hamlet,
Seriozisht ti e more tregimin e saj.

Por ç'ka bërë fantazma kur ishte mbret,
Ç'det me helm ka derdhur, ç'oqean me vaj?...
Ja kështjellat ngrenë pirgjet skelete,
Sikur duan të thonë: s'kishin faj.

Nga emisionet e mbrëmshme ekranet janë të lodhur,
të zbetë,

Më të zbetë se fantazma e mbretit Hamlet.

Të gjithë të vërtetën ekranet s'e thonë,
Ashtu si fantazma në rrëfimin e saj.

Rrijnë përpara tyre miliona Hamletër,
Mallëkojnë, dyshojnë, shaj dhe shaj.
Lart antenat në qiellin gri me erë
Tundin krahët sikur thonë s'kemi faj.

Qindra vite duke ndjekur krimet e vegjël,
Bota dot nuk e zbuloi krimin e madh,
Po në botë ja u ngrit me mjekër gjer në retë
Parathënësi më i madh me emrin Marks.
Jo i hipur mbi një ledh kështjelle,
Io fantazmë e kaltër në gjysmëterr,

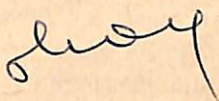

Po mbi supin gjigand të planetit
Dyzet mijë dit e dyzet mijë net
Dëshmon për krimin me emrin «mbivlerë»

Krim i madh, i përbindshëm me emrin «mbivlerë».
Heshtin kore tragjedish të lashtë,
Heshtin tragjeditë moderne.

S'ka thikë, s'ka plumb, s'ka orë të krimit,
S'ka sirena policie, klithma «Vrasje»,
Veç oxhakët e uzinave të botës
Tundin flokët kërcënueshëm mbi peisazhe.

Perandori Hirohito në Ruajal Hotel...
Hypin, zbresin ashensorët si në katet e skëterrës...
Fantazmë llafazane, pa zbrit nga ai ledh!
Krimet klasore dredhin botën si rrebesh,
Mjaft me helmin në vesh!

Kopenhagen. Hotel Ruajal, 1971.

SHPJEGIM PËR LIBRAT BESIANËS SË VOGËL

Meqë ti do diçka të grisësh patjetër
Në bibliotekën time,

Po të shpjegoj ç'ka këtu.

Këto libra janë shkruar gjatë shurnë e shumë
vjetësh,

Rresht pas rreshti janë mbushur me a, i, u.

Ja për shembull ky këtu është xhaxha Homeri,
Për gjithë ne shkrimtarët ky është babazot.

Ku i ka sytë? Jo, s'ia ka ngrënë macja,
Por, me sa duket, ajo ç'ka parë në botë.

Ky mbi kalë është xhaxhi Don Kishoti, vërtet i
marrë,

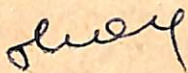
Po më vonë jam i sigurtë se për të ti do të qash.
Kurse këta janë xhaxhi Migjeni me Naim Frashërin,
Që nën jastëk besoj gjithmonë do t'i mbash.

(Sikur Zog e sulltan të mos kishte atëherë

Dhe në vend të tyre penicilinë të kishte
Ata më shumë do të rronin dhe prej tyre së paku
Ca ditë më të bukura në jetë ti do t'i kishe.

Por ti ngul këmbë se diçka, sidoqoftë duhet grisur,
Në të vërtetë çdo bibliotekë për të grisur ka diçka.
Ja këtu në qoshe rrinë grumbull ca poetë hermetikë,
Më duket se njëfarësoj mund të merresh me ta,
Ndërsa ti sa vete rritesh e mëson fjalë,
Ata bëjnë të kundërtën, sa vete i harrojnë ato,
Meqenëse tani për tani ke moshën me ta për t'u
marrë,

Unë hiqem mënjandë...
dhe ti vepro!

REKUIEM PËR MAJAKOVSKIN

Kam ngrënë në një tryezë me vrasësit e tij
Në shtëpinë e pushimit të shkrimtarëve
në Dubulti, në Jaltë.
Buzëqeshnin dhe flisnin për realizmin socialist,
Ndërsa gjaku i tij
skuqte mbi xhamat e makinave,
Mbi xhaketat, karriget, rrogat e tyre,
Mbi fytyrën kuqalosse të Jermillovit kritik.

I binin gjoksit dhe flisnin për realizmin socialist
Në presidiume me stof të kuq,
nën emblema me yll,
Ndërsa atë
shtrirë gjerë e gjatë në tokën e zezë
Dimri rus e ngrinte,
për ta shkrirë në prill.

Forcë e errët e veshur me rrobe socialiste,
Turmë kritikësh xhuxhë, spekulantë,

karrieristë

Sulmonin nën marshin shekullor të mediokërve:
«Ti ishe i madh, po ne ta hëngrëm kokën».

Po ja, bronci i tij në sheshin Majakovski
U ngrit dhe i vrenjtur vështroi vitet që vinin.
Pas turmës së vrasësve që i njihte, ai pa
Si retë e para të kundërrevolucionit nxinin.

ndok...

F Y T Y R A J O N Ë

Ku është projekti ynë,
Ku vallë janë skicuar
Pikëllim i mollzave,
Hartografi e rrudhave?

Mënyrën e vështrimit,
Mbledhjen e buzëve,
Hap kronikat dhe gjeje
Ditët e ultimatumeve.

Vënia e pëllëmbës
Në vesh gjatë të kënduarit,
Nga përgjimi i alarmeve
Është përcaktuar.

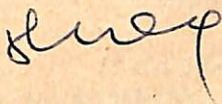
Në rrafshnaltën plot korba
Dhe sy të vdekur,
Lidhjen e shamisë
Ke për të gjetur.

Të mbledhurit grusht
Një mendim, një gojë,
Në periferi zjarresh
Partizanë kërkoje.

Mënyrën e ecjes,
Shpatull më shpatull,
Gjeje ditën e daljes
Nga Traktati i Varshavës,

Modulimin e tipareve,
Skicografinë e dhimbjes.
Të gjitha kërkoj
Në këtë dhé të lindjes.

Sido që të ndodhë,
Kudo që të jemi,
Te projekti i parë
Përherë do të na gjeni.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Shqip' or similar, written in a cursive style.

BASORELIEV

Mes vjeshtës mushkë e kuqërremtë ikte
Krejt e pruar si n'ëndërr.

Pllanga gjaku

Si pafta bakri i tundeshin në ije,
Dhe sipër saj

përçartje e partizanit të plagosur,
Si jele flakësh që trazohej nga era.

Mes vjeshtës mushkë e kuqërremtë ikte.

Basorelievi

PUSHTIMI I ÇEKOSLLOVAKISË

Disfatistët, pasi e shajnë sa për zakon,
Thonë: Megjithatë, i fortë është Ivani,
Për një natë Çekinë e shtiu në dorë,
Për një natë i doli matanë.

Kjo është një lloj si t'admirosh banditët,
Që natën një vejushë sulmojnë në periferi,
Se e ve ish Çekia. Udhëheqësit i kish
Në kurbet? Në vdekje? Më keq —
në tradhti.

Atë natë, thonë, s'punuan radarët.
S'qenë radarët,

difekt kish ndërgjegjja e kombit.
Praga në pranga, Praga në pranga,
Antihimni i ri në kllapi gjëmonte.

Just Jurep

DËSHMORËVE TANË TË VARROSUR NË TOKËN JUGOSLLAVE

E dinim që ishit në veri,
po ç't'ju dërgonim vallë gjer atje?
Letrat anembanë dheut venë,
po s'zbresin kurrë nën dhe.

Veç sa herë që për andej
udhëtonin retë e dimrit.
Bashkë me ylberet e dëborës
diçka prej nesh ju sillnin.

Kishim për t'ju thënë shumë gjëra,
po si t'ju gjenim gjer atje.
Lajmet anembanë dheut venë,
po s'zbresin kurrë nën dhe.

Kran 59'

M

P A M J E   D I M R I

Dimri mjegullat solli që larg
Dhe karvane me re të zeza.
Vetëtimat mbi shpinat e tyre
Si motive përmbi velenxa.

Dhe i shkundi retë me gjithçka,
Mbi qytetin e madh, mbi të dielën,
Sipër vinçash, tarracash të mëdha
E mbi salla koncertesh, para dyerve.

Ranë reflekset e tyre, pa shih,
N'udhëkryqe midis kalimtarëve,
Ku veturat shpejtonin në shi
Për në darkën qeveritare.

Në hyrje hotelesh e kinemash
E gëzueshme gjithçka ish matanë,
Ndërsa lart mbi qytetin e madh
Ecnin retë me motivet kuksjane.

MARSHIMI I AKULLNAJËS

Unë eci përpara, rrëshqas, gjithçka përtej:
Shtete, gadishuj, luftra, popuj, skaj më skaj.

Uleni kokën ju kombe, erdha, jam akullnaja,
Jam zeroграда e tmerrshme, nuli, superhataja.

Jam ngjyrë e bardhë absolute, vdekje e gjithçkaje
të ngrohtë,
Jam ngrirje e gjakut, e zjarrit, jam memeclëku i
botës.

Qefin që gjithçka mbështjell, shuaj, shurdhoj e vdes,
Nën bardhësinë uniforme të lëmimit tim idiotesk.

Eci, por kohët e fundit vallë ç'po ndiej kështu?
Mos vallë moti po ngrohet, diçka po më shkrin diku.

Diçka po më zbutet përbrenda, diçka brenda meje
kalbet,
Ku janë ditët e para, ditët e mia të bardha?

Shqipëri

HËNA MBI PLEPA

Autent

Hëna përmbi plepa
Pllanga - pllanga qç.
Plepin ti e preve,
Po hënën e le.

pastrues

Vajzën ti e more,
Nuse e çove larg.
Ajo shkoi, po zemrën
La këtu përqark.

tit
ndarjet

sluq

NJU-JORKU NATËN

Nata ra mbi qytetin e bukurisë së tmerrshme, *metaforë*
Ku nuk ka as lule, as zogj, as barëra...

me Si zhapinj të shkathët mbi fasada u dukën *enumerac*
Veç emra dancingjesh, magazinash e baresh.

Por zhapinjtë në gjarpërinj shndërrohen më tej
Tek rruga 42,

tek Avenju e pestë.

Ja, sikur ka prerë damarët Broduej,
Mbytur në drita shumëgjyreshe dergjet.

Grataçieleve të gjatë u merren këmbët.

Gotën e uiskit tund njëri si reklamë,

Tjetri ha çamçakiz,

një i tretë mban në dhëmbë

Bashkë me dramaturgun

titullin e një drame.

Tani rrëshqanoret — reklama atje lart
Kafshohen e përgjaken me njëra-tjetrën.
Xhungla,

që dikur ai shtypi nën asfalt,
Merr hak mbi qytetin e bukurisë së tmerrshme.

kalbësia e
b. boy,

NË DITËT E VERËS

Në ditët e verës me një orkestër në skaj,
Me tullumbace bojë portokalli
Mund të bësh dashuri, të lahesh në plazh,
Në ditë të tilla
është normale.

Por në ditë të tilla mund të hapen varre
Dhe të nxirren prej tyre idhuj.
Prej gropave thellë mund të nxirren pamje,
Mund të nxirren bile dhe tinguj.

Ja, në ditën me orkestër, në mbrëmjen e vonë,
Hap gazetën dhe lexo:

Plasën
Bombat fashiste n'ambasadën tonë në Romë,
Të bombave të dikurshme

fantazma.

Ne që bombat e tyre të gjitha i pritëm
Mbi supe,

s'kanë ç'na bëjnë fantazmat.
Megjithatë mos harro hienat-shtriga
Në ditët me orkestër të plazhit.

lest

lust

HOTELI I GJUETISË NË LEZHË

Këneta me plagët e manaferrave në skaje
Zgjatet në humbëtirën gri,
Këtu vinte shpesh konti Çiano
Me suitën luksoze të tij

Thonë se ndodhte që mysafirit të ftuar
I shtinin pas shpine në gjah.
Rreth e rrotull në muzg ngadalë fluturonin
Klithmat e viktimës «Ah!».

Gjithçka e ka mbytur harresa,
veç ujërat
Që s'kishin as gojë, as sy
Në formë manaferrash kanë nxjerrë anëve
Plagët e kuqe si dëshmi.

Handwritten signature

Handwritten signature

FUSHAT DIMËRORE

Fusha të mbjella me koka vezirësh e pashallarësh,
Kontësh e kolonelësh,

era mbi to fishkëllin,
Një gjethe që fluturon,

një bisht kali,

puplat e një shpendi

Shndërrohen papritur në simbole, nishane e grada.

Shkretimi i fushës ndolli fantazmat e vjetra,

(Sa herë ato këtu dimrin e zbritën në mes të verës).

Por gruri pas pak do të mbijë,

Fantazmat përkohësisht do të zhduken,

Gjersa pas korrjeve dhe shirave të para

Të shfaqen përsëri.

Dhe përsëri do të vërtiten, duke kërkuar kokat për-
katëse.

Të shqetësuara nga mosgjetja. Ku? Ku? Çfarë?

Ankthi i tyre mbi fushën dimërore do të rrijë pezull.

X

L. V. S.

S'MË KUJTOHET ÇFARË STINE ISHTE

S'më kujtohet çfarë stine ishte,
S'di përse qëlloi që u ndamë,
Di se ditët e mia pa ty ishin
Të turbullta si në gjendje nokdauni.

Pa ty ishin lajmet e mbrëmjes,
Evropa,
Dimri mbi Azi.

Pa ty
Stolit vjeshtor diçka i mungonte
Dhe pishinës në periferi.

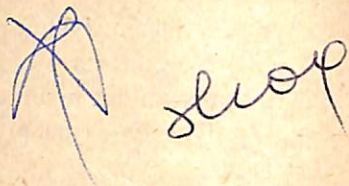
Diçka i mungonte të shtunës...
Po bota kish mbetur po ajo.
Po ata qenë të pushkatuarit e Komunës.
Dhe kufijtë shtetërorë po ato.

S'kish ndryshuar gjë në ligjin e mbivlerës,
Në rrethimin e Krujës ndryshim s'kish.
Piramidat qenë ndërtuar po prej sklevërish
Dhe unë isha prapë komunist.

Në përmasat reale të botës
Të të vë unë gjeta fuqi,
Q'andej, e largët, më vështrove
E yllta ime, ti.

S'të harrova unë ty, por ish koha,
Kur vetvetja harrohej sado pak.
Ato ngjarje të mëdha që trokojnë
Si me jele të kërleshura lart.

Ato ditë kontinentale,
Plot me shtete në gjendje nokdauni...
S'më kujtohet çfarë stine ishte,
S'di përse qëlloi që u ndamë.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Shkup', is written to the right of a large, abstract scribble consisting of several overlapping loops and lines.

NJË POEMË E PAMBARUAR PËR SHEKULLIN

Shekull XX,
Shekull i shpejtësisë,
Me fuqi të tmerrshme ti gjërat i vjetëron,
S'kaluan ca vjet, për ty nisa një poemë
Dhe erdh koha që poemës t'i bëj remont.

Kryqet mbi strofat dhe vargjet e shuara
Duken si skelat rrotull ndërtesës në punime.
Zhvidhos vargje dhe strofa të tëra,
I flak
Dhe ato bien me pluhur e rrapëllimë.

Kështu dhe ti, shekulli im,
Botës së tërë do t'i bësh remont.
Unë zhvidhos vargje,

Ti regjime dhe qeverira,
Me vinçat e revolucioneve i ngre,
Mbi gërmadhat e zeza, mbi shkatarrinat
Me kuje i flak përgjithnjë.

Shekulli XX,
Qeverira, ultimatume, traktate, tension,
Mbështjellë me rripa makinash,
Gjyryk vigan i historisë,
Tym e avull nxjerr,
Vërshëllen e gjëmon.

Si një bari me katër krraba në duar
Në horizontet e botës qëndron,
Ti, që midis njëzet shekujsh detarë,
Për botën do të jesh shekulli Kolomb

Dhe poema ime kështu le të mbetet
E rrethuar me skela,
gjithmonë në remont,
Në pritje që ti, qindvjeçari i popujve
Të mbarosh, siç fillove,
me revolucion.

.....

~~LAOKOONTI~~ *Legendë*
muze
LAOKOONTI*)

Më shihni tek mbytem nga gjarpërinjtë
Në muze të Luvrit, në Madrid, në Nju-Jork
Para syve tuaj e aparatësh turistësh
Qindra vjet kam që vuaj,

nga që s'flas dot.

Si të flas? A mundet një nofull mermeri
Të lëvizë një grimë, të korrigojë diçka?
Vini re sytë e mi, te zgavrat e thella,
Një enigmë si amebë të tharë atje ka.

Një të fshhtë të madhe ndrydh brenda gjoksit
Para syve tuaj, në Paris, në Madrid,
Ah, do doja gjarpërinjtë dyfish të m'i shtonit,
Veç sekretin e madh ta shkarkoja një ditë.

Tek më vini rrotull, unë them me vete
Kaq të verbër të jeni sa mos ndjeni këtë,
Që ky ngërç e ky ankth në gjithë qenëjen time
S'është nga gjarpërinjtë po nga tjetër gjë?

P.R

Mijëra herë në mijëra net e ditë
Të vërtetën e frikshme përsëris pa pushim
Me shpresën e marrë se nga kjo përsëritje
Ndoshta mermeri pëson një ndryshim.

Por s'ndërron ai kurrë.

Art i skulpturës

Gënjeshtrën mbi mua ka ngrirë përgjithnjë
I mbërthyer në dëshminë e saj të rremë,
Të vërtetën kujtoj dhe qaj për të.

Si çdo gjë e tmerrshme, është i thjeshtë sekreti,
Që brenda boshllëku i gjoksit tim mban
Afroni, pra, kokat të dëgjoni të vërtetën,
Mua s'më mbytën gjarpërinjtë, po trojanët më
vranë.

O sikur të mundja gjithçka të tregoja,
Si do të ngrinit para meje si gur,
Por unë jam i dënuar mës rropamës suaj
Moskokëçarëse,

monologun të thur.

Ju e dini se përparë Trojës aherë
Kali i drunjtë, dhuratë e grekërve u shfaq.
Ky kalë në dy grupe i ndau trojanët:
Ta pranoin atë ose ta flaknin sakaq.

Pajtim me armikun, ulërinin tradhtarët,
Mjaft më me luftë, zjarre dhe helm.
Erdh koha që shpatat t'i kthejmë në parmenda,
Armiqtë në miq erdh koha t'i kthejmë.

Në mbledhje të gjata «pro» dhe «kundra» kalit
Unë «kundrat» kryesova me tërbim. *met*
Dhe juve ju kanë thënë se ahëre hyjnitë
Gjarpërinjtë më dërguan si ndëshkim.

Ç'përralla kalamanjsh, ç'trillim për budallenjtë.
Unë gjarpërinjtë do të zbrapsja me një shqelm.
Po ç't'i bëja fushatës së tradhtarëve kundër meje,
Shantazheve, letrave anonime plot helm.

Ditë e natë e me javë polemika vazhdonte
Nga shtresat e mesme gjer lart në qeveri.
Ishte vjeshtë.

Nën qiellin e hirnosur,^{ep} me erë
Kali i drunjtë përjashta priste në shi.

Atë kalë unë i pari e kisha goditur,
Ndaj, e dija këtë s'do ma falnin përjetë.
Më në fund «vijë e butë» fitoi mbi «të ashprën»
Dhe ne, «kokëfortët», na vunë në arrest. *met*

Në burg, me gotën e ujit në mesnatë
Helmin më dhanë ata të pi,

Ata që ulërinin kundër dhunës dhe shpatës,
Që dinin të kafshonin tamam si gjarpërinj.

Në mëngjes që pa gdhirë në breg të detit
Ma hodhën kufomën drejt mbi zhavor.
Rapsodët aherë anembanë përhapën
Versionin fals të gjarpërinjve hyjnorë *parasidhura*

Ky ishte mbarimi i polemikës për kalin.
Ju e dini me Trojën ç'ndodhi pastaj.
Tre mijë vjet rresht,
nga muzeu në muzera,
Unë hamalli i mermertë gënjeshtren mbaj.

Tre mijë vjet... Akoma zjarret e Trojës
Si floknajë e kuqe më rrinë në sy,
Po më i tmerrshëm se zjarret, kujet e vomet;
Ishte fundi fare,
kur u bë qetësi.

Trojë e braktisur.

Hi i ftohtë

Gërmadhë.

Dhe poshtë ne të vdekurit shtrirë
rresht.

Dhe papritur, në muzg sipër tokës së mardhur
U ndie diçka që atë çante përmes.

Ç'ish kjo gërvimë kështu, kjo jehonë.
Vumë veshin. Kuptuam. Grekët e ligj ef
Përmbi qendrën e qytetit me parmendë lëronin,
Për të thënë se Troja përjetë vdiq.

Ja më në fund dhe parmenda e tyre.
Ah, plugu i saj si na çante më dysh.
Nga tradhti e Trojës, nga gjithë dhembjet,
Ky kafshimi i parmendës m'i hidhuri ish.
metaj

T'i kthejmë shpatat më në fund në parmenda,
Kështu thërrisnin atëherë ata.
Midis fjalëve tuaj, si mallëkim, si gjëmë
Veshët më kapën dhe këtë hata.

Më kanë lodhur më shumë, besomëni, ca fjalë,
Se kjo peshë e neveritshme gjarpërinjsh.
Ju, që gjer në hënë keni shkuar, si vallë
S'depërtoni dot gjer në gjoksin tim.

Gumëzhima juaj si zhaurimë deti h
Më vjen nga çdo anë, më përplasit në vesh.
Nga copëra bisedash shumëgjuhëshe rreth meje
Shqetësimet e mëdha të botës marr vesh.

Dëgjoj emra shtetesh të rinj që kanë dalë.
Emra kombesh e popujsh të rinj dëgjoj,
Veç ai, i vjetri, i tmerrshmi kalë, luna ep
Ashtu si ahëre ka mbetur njëlloj.

Prej patkonjve të tij unë rrëqethem akoma
Dhe kështu në mermer i mbrojtur siç jam,
Kurse ju, të pambrojturit, ju prej mishi dhe koske
Vërtiteni mospërfillës nga salla në sallë.

Vërtiteni,

Fisni për teatrin e për plazhet,
Për gjithfarë motorash e gjithfarë qeverish,
Pa ju shkuar mendja se ai mund të shfaqet
Në një ditë të rëndomtë, një mëngjes me shi.

Ashtu si ahër...

Po mjaft,

u lodha.

Nga vërtitja juaj po më erren sytë.
Nga rropama juaj veshët më gjëmojnë
Në muze të Londrës, në Luvër e Madrit.

Në pafshi ndonjë ditë të bëhem copëra;
Nga marazi, siç thonë, të plas, t'ia bëj «krak»,
Jo kujtimet e Trojës, as gjarpërinjtë monstra,
Por indiferenca juaj
do të bëhet shkak.

---

*) Laokoonti, personalitet trojan. Legjenda thotë se ishte kundër pranimet të kalit të drunjtë të grekërve dhe si ndëshkim për këtë hyjnitë progreke e mbytën me anë të gjarpërinjve. Një skulpturë e famshme e rilindjes e paraqet në çastin e mbytjes. Ka të ngjarë që vdekja ose më mirë vrasja e tij, të ketë qenë një vrasje politike, fill pas së cilës Troja ra me anë të tradhtisë.

X

{SHQIPËRIA DHE TRI ROMAT}

poemë

I.

lust

Dimri ç'e mbuloi
Krejt perandorinë.
Dyzet popuj varg
Nën dëborë ngrijnë.

Dyzet kombe, fate,
Gjëma të mëdha.
Gjysmëhënë e shtetit
Kullon dyllë mbi ta.

{ Popujt nën zgjedhë
Janë shtrirë rrjesht.
Lidhur këngë e zogj,
Vënë në pranga retë.

Ymerkeboke

Me zinxhirë ndër këmbë
Sillen poshtë e lart
Të fundmet ballada, *inversion*
Dhe ca fjalë përçart.

Lidhur vjeshtrat, dimrat, *shullta*
Prillet në hapsanë.
Popujt ç'po i ha
Shteti i zi osman.

Lëvizin ngadalë
Mokrat e mëdha.
Bluajnë ngjyrat, vallet.
Gjuhët me damblla.

Rrotullohen mokrat
Me rënkim, me tmerr
Dhe një miell i vdekur
Nga ato mokra del.

II.

Perandori turke,
Trevë plot pikëllim.
Pashallëqet shtrihen
Në rresht pambarim.

Kombe të ç'ngjyrosur
Pa nam e nishan,
Pa përralla, pa këngë,
Pa një nina-nanë.

Ja, në natën pus,
Diku shfaqet lart
Një flamur fantazmë,
Nj'alfabet lugat.

Vërtiten në erë
Në një valle makth,
Gjersa dita gdhin
Dhe i zhduk sakaq

Perandori turke,
Gjysmëhënë lubi, *metaj*
Sa stema, flamure
Ke gëlltitur ti.

kanë { Alfabeti yt,
Kope me akrepë
Ka ngrënë me tmerr
Dyzet alfabetë.

Dyzet alfabetë
Faniten në terr,
Nga gërmat e zbeta
Gjaku çurg iu rrjedh

III.

Midis dyzvet popujsh
Dhe ti, Shqipëri,
Moj mjegulla-bardha *ironi*
Me fatin e zi.

Gjysmëhëna kosë
Ç't'i kosit, ç't'i vdes
Djemtë e tu të kthjellët,
Vajzat posi vesë.

Shkon pranvera, dimri,
Vera, vjeshta vjen,
Po nuk kthehen djemtë
Mbetën në Jemen.

O Jemen, Jemen, *pranvera*
O ti tokë qen!
Atje çdo gjë shkon,
Q'andej asgjë s'vjen.

Ç'të të nëm Jemen.
Ti vetë nëmë je
Do të ndjehej keq
Vetë mallkimi atje.

O Urë e Qabesë,
Ti dhembje me hark,

Mbetnë djemtë, mbetnë
Përtej teje larg.

Q'andej dot s'i sjell
Asnjë mushkë karvani,
N'i sjelltë veç kënga,
Iso djema mbani.

Ç'na i bëre djemtë,
Jemen, o dhé turk.
Ja po kthehen, veç
Në këngën tabut.

gine kthojes

Ç'kanë sjellë ashtu,
Sikush nga tri gra,
S'janë gra, nën-o,
Plumba janë ata.

Ç'i përcjellin, ah,
Plot krushq anembanë.
S'janë krushq, nën-o,
Sorra, korba janë.

O Jemen, Jemen,
Emrin tënd të zi,
Në kokë nëna lidh
Porsi jemeni.*)

---

*) Jemení — shami (nga fjala Jemen)

IV.

Shqipëri e sertë,
Bar e borë e dert,
Treqind kryengritje
Në katërqind vjet.

Linektod 5

S'të përgjunji dot
Shtet i madh osman,
As me shpatë e top
Dhe as me kuran.

U përgjake ti
Me burra, me gra,
Me këng' e me art,
Me veshje e gjithçka.

Shqipëri me qiejt,
Që bën shoqëri,
Vritesh për flamur,
Pritesh për liri.

Flamurin me shpend
Nuk e ke më kot.
Shqiponjën prej tij
Nuk ta zbresin dot.

Ky stërshteti turk
Frikën ty ta ka.

Me të mirë të merr
Mbreti padishah.

Është i largët vendi
Që i thonë Jemen,
Por ka dhe më larg,
Nga ku kurrë s'kthen.

Nuk kthen as mbi kalë,
As përmbi baladë,
Shekujt posi gala
Të hanë ditë e natë.

Ç'është ky vend i zi,
Ky i nëmur dhe?
Janë grada e luks,
Titujt pasha, be!

O supi i shqiptarit,
Diagramë me vaj.
Mbi xhoken e zezë
Manteli i pashait.

V.

Shqipëri kush vallë
Hallet ty ti qan?
Duhet lotë malesh,
Bora q'ata mbajnë.

Male me dëborë
Qani ju në prill.
Her' ngrihet, her' bie
I Shqipërisë yll.

Seç ta thithi gjakun
Ky shteti osman.
Pleqëri e tij
Rininë tënde than.

Gjaku yt i ri
Ç'i rrjedh në damarë.
Stërshtetit matuf
Tetëqindvjeçar.

Vezirë, dijetarë,
Admiralë, sa
Ti atij i dhe,
Po ai ç'të dha?

Të dha si këmbim
Për gjithë ç'i dhe ti
Një avaz të zvargur,
Një dajre, një gri.

Arqitekt Sinani,
Koha yj dhe re,
Mendjen s'di ç'ta bëjë
Ndërton minaré.

Pashallarë shqiptarë,
Fate përmbi hon...
Manteli i pashait
Me xhoken lufton.

Ja Kara-Mahmuti
Nga veriu del,
Gjashtë herë i falur,
Shtatë herë rebel.

S'di përse bën luftë,
S'di inat pse ka,
Gjashtë herë Mahmut,
shtatë herë Kará.*)

Si tigër në jug
Nxin Ali Pashai,
Nj' e çmendur furtunë
Dhe boshllëk pas saj.

Kokë e prerë e tij
Me korrier në muzg.
Ikën për n'Azî
Nën një qiell pus.

---

*) Kara (turqisht) i zi, i nxjerrë jashtë ligjit

VI

Kështu veç e veç,
Ca këtu, ca atje
Ranë pashallëqet
E mëdha përdhe.

Shqipëri ç'po bën,
Shqipëri s'di ç'bën.
Gjaku, truri yt
Ç'po të venë dëm.

Grekërve u dhe
Fjalë perëndish.
Dritë ndan përreth,
Për vete mban pishë.

Tutje në Stamboll
Mbreti padishah
Duart i fërkon,
Shqipëri më s'ka.

O ti vend jezit,
Ç'të përmbysa, ha,
Por që larg mbi hon
Ndihet një dogra.

Vërshëllen përtej,
Ej, një maliher!
Me të pushkës grykë
Vendi frymë merr.

VII

I veshur me plagë
Si me xhamadan
Mes shekujsh duman
Shqiptari çan.

Për të bërë kala
I mjaftojnë dy gurë.
I mjafton një shpend
Mbi kokë si flamur.

Nën dëshminë e tij
Bën furtunë e vdes.
Gjaku i tij i madh
Skuq xhoken e zezë.

O ti shpend, ti shpend,
Që m'u ule pranë
Mëmë e atë më pyet,
Mëmë e atë unë s'kam.

Mengadalë, o shpend,
Përmbi plagë m'u ul,
Merr nga gjaku im
shtoje mbi flamur.

VIII

Ç'rrzëllin ashtu
Mes shekujsh të nxirë.
Shqiptari me plagë
Si me xhevahirë.

Ja kronikat ruse
Për tri Roma thonë:
Romë e parë ish Roma,
Romë e dytë Stambolli.

Dhe të tretën Romë
Moskën bëjnë ata.
Dhe Romë të katërt
Thonë murgjit s'ka.

Ah, kronikat ruse,
Trojckij manastir,*)
Seç i dhanë botës
Një mesazh-delir.

---

*) Manastir mesjetar rus i lidhur me carët e Kremlinit.

Me Romën e parë
Shqipëria u ndesh.
Për një breg u vra,
U gri për një shesh.

Tri herë nga Evropa
Vdekja erdh plot vaj.
Por e bëmë copra
Ujkonjën e saj.

Me Romën e dytë,
Stambollin osman,
Gjergji u përfyt
Si xhind në tufan.

Gjysmëhëna ra
Më në fund përdhe,
Horizontit u ngrit
Romë e tretë e re.

Rrafshi i Ukrainës,
Tutje në Skithi,
Nxori që nga stepat
Një baloz të ri.

Shqipëri, që qiejt
Me malet i gris,
Përpara ç't'u ngrit
Një zot shkurtabiq.

Nuk di me kë flet,
S'di përpara, ç'ka,
Shqipëri me jetë
E vdekje të mëdha.

Vend ku pranë vesës
Kullosin rrufe.
Vend që rrokullis
Perëndi përdhe.

{ Nëna që rreth ballit,
Kur e venë shaminë,
Siç lidhën Jemenin,
Lidhin Siberinë.

Kapitolit Romës
Dhe Sulltan - Sarajt
Ky Kremlin i Moskës
Seç nisi t'u ngjajë.

Ulu pak sulltan,
Han - Hrushov - i dytë,
Musolin - Sergej,
Car - Murat - Nikitë.

Shqipëria s'pyet
Perandor e pashë,
Shqipëria që i thotë
Tramundanës plaç!

IX.

Kampin sovjetik
Dimri mbuloi krejt.
Dyzet popuj ja
Ç'janë shtrirë rresht.

Dyzet kombe, fate,
Gjëmë të mëdha.
Lart flamuri rus
Valvitet mbi ta.

Drapër i tradhtuar,
I tradhtuar çekan
Me emblema mbretësh
Të dy tani ngjajnë.

Romë e tretë ka shtrirë
Sundimin mbi ta
Rrotullohen rëndshëm
Mokrat e mëdha.

Kara - Kum, Balltik,
Mongoli, Çeki,
Bluhen kombe, gjuhë,
Himne dhe liri.

Dhe flamujt fantazmë
Shtjellen si delir...
Ah, profeci sllave,
Trojkij manastir...

X.

Vetëm ti në grackë,
Shqipëri nuk re,
E vogla vigane,
E moçmja e re.

Profecinë sllave
Bëre pluhur ti,
Ti antitriroma,
Ti me tre liri.

E vogla vigane,
E moçmja e re,
Botës ndonjë shpikje
A formulë s'i dhe.

S'shpikje dot TV,
As makinë për mish,
S'pate kohë për to
Ti, magje lirish

Mbrun e mbrun liri
Dy mijë e ca vjet,
Formulën e saj
Nuk e mban sekret.

S'ka nevojë ajo
Për laborator,
Mbruhet në çdo breg,
Në çdo mal me borë.

Ja këtë formulë,
Që e di qysh në djep,
Si buqetë të kuqe
Kohës ti ia jep

Nga shkencë e lirisë
Një mesazh të ri
Botës ti i sjell
Shqipja - Shqipëri!

Ismail K.

VITET GJASHTËDHJETË

- poemë -

K

lust

1.

Shekulli po kapërcente mesin e vet
I kërrusur nën peshë ngjarjesh dramatike.
{ Vjeshtë e vitit 1960
{ Gjethe e regjime rrëzonte tek ikte.

Vjeshtë e zakonshme tiranase.
Gumëzhinin
Nga studentët e kthyer trotuarët.
Si fluturat
-Vajzat e nxira në pushime plazheve
Hanin akulllore,
U telefononin të lumturve:

Urbanët të mbushur me punëtorë të turneve
Ngadalësonin ecjen të Rruga e Dibrës...
Gjithçka ishte e zhurmshme dhe e bukur
Në prag të festave dhe të dimrit.

Gjithçka ashtu ishte.

Por ndërkaq në heshtje,
Në horizont të revolucionit e të botës sonë,
Duke dalë nga thellësitë e mjegullta të vdekjes,
Prapë që shfaqur një kalë troje.

Veç vinin re njerëzit n'ato mbrëmje tetori,
Në bulevardin e madh tek ktheheshin prej shëtitjes
Në ndërtesën masive të Komitetit Qendror
Gjithmonë e më vonë shuheshin dritat.

Një kalë,
Në barkun e tij mbi heshtat
Ushtarët e motshëm s'mbështetin mjekrat.
Ish barku i tij sa salla Gjeorgjevskaja,
Ku Kongresi 20 përbri tundte tesarat.

Ish barku i tij i tmerrshëm.

Qindra Troja

Pregatitej të gllabëronte përmes flakësh e zisë.
Përbri lokomotivës së hekurit të revolucioneve
Nisi kursin troku i drunjte i tradhtisë.

2.

Partia e Punës dha alarmin e para,
Alarmin e kalit që u shfaq kaq pranë.
Ata qeshën dhe vrapuan përsëri në bankete
«Çto vy!»*)
me gojën plot ata thanë.

Po ne nuk qeshëm.
Ne faktet hodhëm.
Diçka ogurzezë faktet tregonin.
Ashtu si në mesjetë, kur minjtë e ngordhur
Rëniën e murtajës paralajmëronin.

Lëvizjen punëtore e kërcënonte një sëmundje
E vjetër, por e tmerrshme:
Revizionizmi.
Qelqet e mëdha të kohës kjo fjalë
I çau si një krismë.

Ata e prenë të qeshurën,
U vrenjtën,
Ata na bënë shenjë të heshtnim.
Kërcënimet e tyre vinin të shurdhëta,
Si bubullimat në prag të vjeshtës.

*) çto vy (rusisht) këtu: ç'thoni kështu

Pastaj, kur panë se heshtje s'ò të kishte,
E lanë zemërimin të derdhej.
Duke përplasur grushtin mbi tryezën e stepave
Ulëritën papritur:
«Mbledhje!»

3.

Një avion fluturonte në qiellin dimëror sipër maleve,
Drejt verilindjes. Drejt verilindjes.
Re.

Re.

Re.

Shoku Enver Hoxha mbështetur te dritarja
Vështronte peisazhin e gjerë mbi dhe.

Shkrep i fundit i maleve u duk dhe një herë
Nëpër mjegull

sikur dha porosinë e fundit...

Pastaj toka të huaja.

Borë. Erë.

Avioni në djep furtunash tundej.

Ai nuk i hiqte sytë nga xhamat.

Re të zeza kudo: elektricitet, rreshje.

Horizonte të zymta.

Heshta vetëtimash,

Thyer aty-këtu si pas një përleshje.

Po shkonte drejt luftës.

Retë që nxinin

Në horizonte sajonin

kështjella,

llogore.

Avioni fluturonte nëpër barkun e qiellit.

Mes shkretëtirës dimërore.

4.

Në Moskë kishin rënë ngricat e para,

Mbërrinin me radhë delegatët prej gjithë botës.

Prapë salla Gjeorgjevskaja.

Nën llampadarët:

Reflekset e largëta të zjarreve të Trojës.

Nga muret vështronin portrete carësh,

Tryezat e vendosura në formë katërkëndëshi.

Busti i Leninit ngrihej përballë

I bardhë,

me një shikim të rëndë.

Atmosferë e nderë.

Bota e tërë

Mendjen atje e mbante ato ditë.

Ballë për ballë u gjendën n'atë sallë

Partitë, shtetet, tradhtitë.

Ra heshta e parë.
Salla u drodh.
Ata ulën kokat,

ata u kërrusën.
«Ç'to vy!» ata thirrën duke fshirë ballin
E përgjakur nga ciflat e bombave t'akuzave.

Ata tundnin flokët e bardha,
tundnin mjekrat.

Ata fshinin djersët,
u binin gjokseve.

Ç'po ndodh? Si guxoni?
Në veshë gjëmonin
Kambanat e vjetra të Kremlinit të Moskës.

5.

Ditë të mbushura me luftë / net të dëndura me intriga,
Trokitje në mesnatë si në tragjeditë e Shekspirit.
N'oborr të vilës së delegacionit tonë
vetura të zeza.

Ndalojnë
Trokitje n'errësirën e ngrirë.

Trokit e zgjo. Trokit e zgjo
Me radhë.

Shfaqen në ZIM-a të zinj ata.
Trokit e zgjo. Mikojan. Susllov.
Torez.
Natë e zezë,
hata.

Presione. Premtime dinake. Shantazh.
Kërcënime. Buzëqeshje. Shantazhe të rinj.
Dhe ashtu siç vinin iknin nëpër natë si nëpër ankth
Me ZIM-at e tyre të zinj.

Trokit e zgjo. Trokit e zgjo.

Era mbi tokë
Ngrinte dëborën dhe gjumin e vërtiste si e marrë.
Sa të rëndë e kishe — këtë fund vjeshte, moj Moskë,
Sa të hidhur këtë acar!

6.

Një avion fluturonte në qiellin dimëror ngadalë
Drejt jugperëndimit. Drejt jugperëndimit.
Re.

Re.

Re.

Enver Hoxha vështronte zyminë e maleve
Të zbardhur nga dimri

jashtë, atje.

Po ktheheshin. Rruga ish e gjatë. Kolltukët
E butë dhe konfortë t'avionit herë pas here
Zhdukeshin,
Dhe atyre befajshëm u dukej
Sikur prapë çanin dëborën të zbatshur si ahër.

Ai vështronte trupin e pakët t'Atdheut,
Fshatrat, brinjët e zhveshura me erë.
Nga u ngjit kështu si prej fundit të dheut
Fjala e lashtë sa bota «qeder»

Po ktheheshin.
Ai nuk i hiqte sytë
Prej maleve të zbardhur që nga retë dilnin.
Dhe nuk mendonte se në flokët e tij
Gjithashtu ishin shtuar thinjat.

Dhe nuk mendonte se dhe ai do të zbardhej
Gjithmonë e më tepër si këto bokërrima.
S'mendonte
Se malet e lartë gjithmonë
Thinjen kështu
nëpër stuhi,
nëpër dimra.

7.

Nëpër pyllin e pafund t'antenave të hekurta
Stuhia e propagandës frynte përmbi botë.

Kishte mbrëmje

Më shumë lajme se ajër

Thithnin mushkëritë n'atë dimër të ftohtë.

Në horizontet e ditëve të mbuluara nga retë
Dridhej fjala gërryese «përçarje»,

Mbi halle katundesh, mbi shqetësime qytetesh

Një mjegull e bardhë varej.

Përmes mjegullës avionët venin e vinin

Nga pesha antenat po kërruseshin e gati sa s'binin.

Tradhti lëviz.

Tradhti ulëri.

N'aeroportin Vnukovo,

n'aeroportin Orli.

«Prerje marrëdhëniesh Shqipëri - BRSS»,

«Grindja me Kinën, prishja fatale».

Pylli i antenave gjëmonte e ulërinte

I qullur nën djersët e ftohta të ngjarjeve.

Bota nën flokë të shpupuritur radiostacionesh,

Kuaj trojanë me krahë avionesh,

Tradhti lëviz.

Tradhti ulëri.

N'aeroportin Kenedi,

n'aeroportin Orli.

8.

Çdo ciklon ka një qendër që quhet «sy».

Është syri i ciklonit si syri i ciklopit

Në synë e ciklopit në ballë

të furisë

Ne u gjendëm ahëre në atë dimër të ftohtë.

Kështu ishim gjendur sa herë dikur

Përpara sulltanëve të tmerrshëm turq.

{ (Mbi flamurin sovjetik kosorja e drapërit
Befas si gjysmëhënë na u duk!)

Në rrugët me shi të Tiranës, tek

xhamat

Plot avull të kafeve,

pas ndërrimit të turnit

Njerëzit bashkë me kafën pinin

Nga ekspresi i kohës lajmet e fundit.

Nga Vlora po iknin nëndetëset sovjetike

Ikte ambasadori, specialistët,

si minj.

Të gjithë po iknin, iknin, iknin,

Me Pobjedat, me Vollgat me ZIM-at e zinj.

Prapa diellit!

Kështu gjithmonë kanë ikur,

Duke menduar ardhjen, të gjithë njëlloj.

Ylli ynë kurrë s'u shojt nga të ikurit,

Ashtu si nga të ardhurit kurrë s'u shojt.

Nga thinjat dhe rrudhat e kombit shumë herë
Çurg rrodhi gjaku i kuq tatëpjetë
Po kurrë s'na rrodhi kaq shumë djersë
Si këto vite gjashtëdhjetë.

Në lagështirë minierash,
në temperatura furrash,
Në puse, vinça, sonda, ara
Ne ngjiteshim,
zbrisnim,
pa pushim lëviznim,
Vagonët e ditëve duke i shtyrë përpara.

Përpara.
S'pyesnim për lodhje, për turne.
Djersa mbi këngët na binte në dhjetor.
Në bulevardin e madh, ndanë dallgëve të trotuareve
Kish dritë gjer vonë Komiteti Qendror.

10.

Çdo ciklon, kur vjen, shkatërron e prish.
Erozion i lëvizjes.

Përmbytje partish.
Tradhti ulëri,
ngulço gjer në re
N'aeroportin Orli,
n'aeroportin Burzhé.

Salla Gjeorgjevskaja,
stalla Gjeorgjevskaja,
Rriste kuaj të drunj të rinj.
Herë shfaqeshin ata si avionë reaktivë,
Nerë shndërroheshin në ZIM-a të zinj.

Stuhi e propagandës vërshëllente si e marrë,
Partitë përçaheshin,
Mijëra dezertonin.
Kjo ishte sëmundja e rruazave të bardha
Leucemia e tmerrshme e revolucionit.

Kjo kohë donte nerva të forta,
Kur dallgët politike ngriheshin sa një mal,
Kur poshtë vorbullave të gabimeve të vogla
Mund të fshihej humnera e gabimit fatal.

Heshta vetëtimash na thyheshin mbi supc,
Shkulmë e stuhisë në gjoks na godiste.
Larg,

ylbere miqsh.
Ne çanim më tutje
Midis Shillës imperialiste,
Haribdës revizioniste.

Bota nën flokë radiostacionesh
Netët e turbullta i gdhinte me zor.
Ne qëndruam në mbrojtje të revolucioneve
Të pamposhtur, heroikë, madhështorë.

Qëndruam.

Në bulevardin e madh,

përpara

Ndërtesës masive të Komitetit Qendror,

Mimozat prapë çelën.

Nga gjithë ky dimër

Ndër flokë veç mbeti aty-këtu ca dëborë.

11.

Cikloni kaloi, po bota nuk shtrohej,

Lëvizja punëtore ngrinte kokë përsëri,

Kështu ndodh gjithmonë:

Pas përmytjes blerojnë

Pranë trungjeve të kalbur filizat e rinj.

Feneri i komunizmit n'Evropë s'u shua.

Qieillin kinez përflakte revolucionin,

Lokomotivat e revolucioneve nga treni i historisë

Tradhtarët u përpoqën më kot t'i stakonin.

Lokomotivat prapë lëvizën duke tërhequr

Me forcë titanike vitet,

dekadat.

Fishkëllima e tyre ngrihej madhështore

Mbi horizontet e mjegullta,

mbi shantazhet,

bllokadat

Të tërbuar ata vringëllinin armët.
Atomën, nëndetëset, bakteriet, zinxhirët.
Atje ku ZIM-at e zinj s'bënin punë,
Avionët «Antonov» nisnin n'errësirë.

12.

Një avion i çuditshëm papritur u ul
Një mesnatë gushti n'aeroportin e Pragës.
Rri si kokudhi në pistë.

Askush

Nuk zbret nga mysafiri i zyrtë i natës.

Ç'është ky avion i vonuar?

Pse

Dyert nuk hapen?

Ç'pasagjerë do të ketë?

Brenda tij struktur mbi aparate elektronike,
Ulisat dhe Menellajtë e shekullit të 20-ë.

Si gogol mbi Evropë fluturon Jakubovski,
Duke zgjatur kthetrat e përgjakura nga lart.
Përpëlitet një zog në kthetrat monstrooze,

Në kthetrat e tij

Pragë e artë.

Fluturon,

Prapa vetes lë re dhe enigmë.

Emri i tij n'orët e lajmeve tingëllon ogurzi.

E dëgjojnë pleqtë dhe pyesin nipat

Jakup pasha?

Nga doli ky pasha i ri?

13.

Flokët e shprishur të radiostacioneve s'ka krehër

Fishkëllejnë, ^{hosh} pleksen si gjarpërinj, tendosen pamb-

rim.

Retë me gjokset e grisura enden përmbi botë,

Shqipëria Traktatin e Varshavës gris me rrëmbim.

Kështu i grisëm fermanet e sulltanëve,
Pa pyetur për vulat e arta,

Për titujt e mëdhenj.

Prapë erdhi shtatori në rrugët e Tiranës

Dhe trotuarët u mbushën të zhurmshëm si përrenj.

Nga baret ku pihet në këmbë kafe ekspres,

Nga zyrat, nga korpuse uzinash e kantieresh,

Ky lajm mbi çatira qytetesh fluturoi,

Atje ku malet mbi kokë kanë erën.

Vjeshtë e zakonshme tiranase

Gumëzhinin

Nga studentët e kthyer trotuaret.

Si flutura

Vajza të nxira aksioneve, plazheve

Hanin akulllore,

U telefononin të lumturve.

Urbanët të mbushur me punëtorë të turneve
Ngadalësonin ecjen te Rrugë e Dibrës...

Kështu do të na vijnë gjithmonë vjeshtat
Në prag të festave dhe të dimrit.

Këto vite të ashpër si gurë monumentesh,
Kjo kohë,

bijë tufanesh e nënë tufanesh
Kish brenda të ngjeshura gjith alarmet, epikën,
Nga muret e Krujës

te zjarret partizane.

Ne bijtë dhe njëkohësisht etërit e saj
Me të bashkë

(bashkëkohës - ç'fjalë krenare!)
Në mijëra e mijëra radhë të panjohurish,
Qysh tani kemi hyrë në lavdinë proletare.

1969.

PËRMBAJTJA E LËNDËS

Koha e popujve	3
Vallja shqiptare	5
Lulemollët	7
Partia ime	9
Alpet në dhjetor	12
Mësueset e fshatit	13
Koha në botë	15
Mundja e-ballkanasve nga turqit në fushën e Kosovës më 1389	17
Portreti i Skënderbeut	19
Plazhet në dimër	20
Nisja e shqiptarëve për në luftë	21
Kthimi i shqiptarëve nga lufta	23
Terrori i bardhë	25
Java e fundit e qëndrimit në Moskë më 1960	26
Sahara	28
Nuset dhe dasmat	31
Poezia dhe teknika	33
Interpeisazh	35
Mall	37
Gjuha shqipe	38
Marshimi i ushtrisë osmane në Shqipëri	41
Mbërritja e dekretit perandorak	43
Vendet e shkombëtarizuar	44
Portret malësori të hershëm	45
Te kështjella e Hamletit në Danimarkë	46